

ՄԱՍ 2.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ. ՏՆԱՅԻՆ
ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԸ,
ԾԱԽՍԵՐԸ ԵՎ ՀԻՄՆԱԿԱՆ
ՄՆՆԴԱՍԹԵՐՔԻ ՍՊԱՌՈՒՄԸ

Գլուխ 3. Տնային տնտեսությունների եկամուտները, ծախսերը և հիմնական սննդամթերքի սպառումը

Սույն բաժնում ներկայացված է տնային տնտեսությունների եկամուտների, ծախսերի և հիմնական սննդամթերքի սպառման դինամիկան 2004-2019թթ.-ի ընթացքում: Ներկայացվող վերլուծությունը հիմնված է տնային տնտեսությունների կենսապայմանների ամբողջացված հետազոտությունների արդյունքների վրա: Այս գլխում ներկայացված տնային տնտեսությունների կենսապայմանների բոլոր ցուցանիշները գնահատվել են ըստ մեկ շնչի հաշվով կատարված հաշվարկների:

3.1. Տնային տնտեսությունների տնօրինվող եկամուտները

Տնային տնտեսության եկամուտը հանդիսանում է բնակչության կենսամակարդակը գնահատող կարևորագույն ցուցանիշներից մեկը:

Տնային տնտեսության ամբողջական եկամուտը կազմված է դրամական եկամուտների բոլոր բաղադրիչներից և այնպիսի ոչ դրամական եկամուտների բաղադրիչներից, ինչպիսիք են՝ տնային տնտեսության կողմից սպառվող (օգտագործվող), սեփական տնտեսությունից ստացված սննդամթերքը՝ դրամով արտահայտված, ինչպես նաև բարեկամներից կամ այլ անձանցից անվճար ստացված ոչ պարենային ապրանքները և ծառայությունները:

Տնային տնտեսության դրամական եկամուտներն իրենց մեջ ներառում են՝ տնային տնտեսության անդամների կողմից որպես աշխատանքի վարձատրություն ստացված գումարները (չեն հաշվառվում եկամտահարկը և աշխատավարձից այլ պարտադիր սոցիալական վճարումները), ինքնազբաղվածության արդյունքում կամ ձեռնարկատիրական գործունեությունից ստացված գումարները, սոցիալական տրանսֆերտները (կենսաթոշակները, դրամական սոցիալական աջակցությունը, ներառյալ գործազրկության նպաստը, ընտանեկան նպաստը, երեխայի ծննդյան և խնամքի նպաստները և այլ նպաստներ), մասնավոր տրանսֆերտները, վարձակալության տրված սեփականության դիմաց վարձավճարները, տոկոսավճարները, դիվիդենտները, շահաբաժինները, բաժնետոմսերի և այլ արժեթղթերի վաճառքից ստացված գումարները, անշարժ գույքի և տան ունեցվածքի, գյուղատնտեսական կենդանիների, սեփական տնտեսությունից ստացված մթերքի վաճառքի գումարները, կրթաթոշակների, ինչպես նաև բարեկամների և այլ անձանց կողմից տրամադրված օժանդակության կամ այլ դրամական եկամուտների տեսքով ստացված գումարները:

Տնային տնտեսության մեկ շնչի հաշվով դրամական անվանական եկամուտների չափն ու կառուցվածքը 2008-2009թթ. և 2018-2019թթ. ժամանակահատվածների համար բերված է Աղյուսակ 3.1-ում:

Աղյուսակ 3.1. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների անվանական եկամուտների տեսակները, 2008-2009, 2018-2019թթ.

	Տնային տնտեսության մեկ շնչի հաշվով, միջին ամսական							
	Դրամ				%			
	2008թ.	2009թ.	2018թ.	2019թ.	2008թ.	2009թ.	2018թ.	2019թ.
1. Դրամական եկամուտներ	26 866	28 038	61 047	61 076	90.8	91.8	95.1	96.1
այդ թվում՝								
• վարձու աշխատանք	14 491	15 328	32 314	29 316	49.0	50.2	50.3	46.1
• ինքնագրավածություն	2 385	1 534	6 851	8 417	8.1	5.0	10.7	13.2
• գյուղատնտեսության և կենդանիների վաճառք	1 771	1 667	4 509	5 125	6.0	5.5	7.0	8.1
• սեփականություն (վարձակալության վճարներ, տոկոսավճարներ, շահաբաժիններ)	35	25	110	107	0.1	0.1	0.2	0.2
• պետական թոշակներ և նպաստներ	4 870	5 615	9 945	10 046	16.5	18.4	15.5	15.8
• տրանսֆերտներ	2 692	2 669	5 716	6 982	9.1	8.7	8.9	11.0
դրանցից՝	449	354	665	1455	1.5	1.2	1.0	2.3
- Հայաստանում ապրող բարեկամներից								
- Հայաստանից դուրս ապրող	2 243	2 315	5 051	5 527	7.6	7.5	7.9	8.7
• այլ եկամուտներ	622	1 200	1 602	1 083	2.0	3.9	2.5	1.7
2. Ոչ դրամական եկամուտներ	2 710	2 503	3 133	2459	9.2	8.2	4.9	3.9
այդ թվում՝								
• աննդամ թերթի սպառում սեփական տնտեսությունից	2 426	2 230	2 786	2178	8.2	7.3	4.4	3.4
• անվճար ոչ պարենային ապրանքներ և ծառայություններ	284	273	347	281	1.0	0.9	0.5	0.5
Ընդամենը ամբողջական եկամուտ	29 576	30 541	64 180	63 535	100	100	100	100

Աղբյուրը. *SSYUZ 2008-2009, 2018-2019թթ.*

Ինչպես վկայում են Աղյուսակ 3.1-ի տվյալները, 2018-2019թթ.-ի ընթացքում ամբողջական եկամուտների կազմում դրամական եկամուտների մասնաբաժինն աճել է, իսկ ոչ դրամական եկամուտների մասնաբաժինը նվազել է:

Դիտարկելով տնային տնտեսությունների եկամուտների աղբյուրներն ըստ բնակավայրերի՝ ակնհայտ է դառնում, որ վարձու աշխատանքից ստացված եկամուտների կարևորությունը մեծ է հատկապես քաղաքային բնակավայրերի համար, որտեղ այն 2019թ.-ին կազմել է ամբողջական եկամուտների 53.9%, իսկ գյուղաբնակ տնային տնտեսություններում՝ 31.8% (Աղյուսակ 3.2):

Աղյուսակ 3.2. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների անվանական եկամուտների աղբյուրներն ըստ բնակավայրի տեսակի, 2018 և 2019թթ. (մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական)

	Քաղաքային բնակավայր				Գյուղական բնակավայր			
	դրամ		%		Դրամ		%	
	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.
1. Դրամական եկամուտներ	68 405	65 527	98.3	98.2	48 907	53 874	88.6	92.2
այդ թվում՝								
վարձու աշխատանք	41 165	35 958	59.1	53.9	17 711	18 569	32.1	31.8
ինքնագրավածություն	8 810	8 333	12.7	12.5	3 620	8 553	6.6	14.6
գյուղմթերքի և կենդանիների վաճառք	628	308	0.9	0.5	10 911	12 921	19.8	22.1
սեփականություն (վարձակալության վճարներ, տոկոսավճարներ, շահաբաժիններ)	165	164	0.2	0.2	19	15	0.0	0.0
պետական թոշակներ և նպաստներ	10 366	11 176	14.9	16.8	92 50	8 217	16.7	14.1
տրանսֆերտներ	5 942	7 974	8.5	11.9	53 43	5 376	9.7	9.2
դրանցից՝								
- Հայաստանում ապրող բարեկամներից	943	1 808	1.4	2.7	2 07	883	0.4	1.5
- Հայաստանից դուրս ապրող	4 999	6 167	7.1	9.2	5 136	4 493	9.3	7.7
այլ եկամուտներ	1 329	1 614	1.9	2.4	2 053	223	3.7	0.4
2. Ոչ դրամական եկամուտներ	1 208	1 171	1.7	1.8	6 309	4 742	11.4	7.8
այդ թվում՝								
անդամթերքի սպառում սեփական տնտեսությունից	776	842	1.1	1.3	6 102	4 339	11.1	7.4
անվճար ոչ պարենային ապրանքներ և ծառայություններ	432	329	0.6	0.5	207	203	0.3	0.4
Ընդամենը ամբողջական եկամուտ	69 613	66 698	100	100	55 216	58 616	100	100

Աղբյուրը. *SSYULZ 2018 և 2019թթ.*

Աղյուսակ 3.3-ում բերված է դրամական եկամուտների կառուցվածքն՝ ըստ դրամական եկամուտների դեցիլային խմբերի: Տնային տնտեսությունների դրամական եկամուտների ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս եկամտի աղբյուրների բաշխվածությունն ու դրանց շարժընթացը:

2018-2019թթ.-ի ընթացքում նվազել է աշխատանքից ստացված եկամուտների տարբերությունն ամենաաղքատ և ամենահարուստ դեցիլային խմբերում (2018թ.-ի 56 անգամից, 2019թ.-ին կազմելով 36 անգամ): Սակայն տրանսֆերտներից ստացված եկամուտների տարբերությունը՝ 2018թ.-ի 22 անգամից աճել է 2019թ.-ին կազմելով 70.8 անգամ: Գյուղմթերքի վաճառքից ստացված եկամուտների տարբերությունը տասներորդ և առաջին դեցիլային խմբերում 2018թ.-ի 6.8 անգամից աճել է՝ 2019թ.-ին կազմելով 12.5 անգամ (Աղյուսակ 3.3):

Աղյուսակ 3.3. Հայաստան. Դրամական անվանական եկամուտների շարժընթացն ըստ տնային տնտեսությունների դրամական եկամուտների դեցիլային խմբերի 2019թթ.ին*

(մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական, դրամով)

2019թ.	Դեցիլային խմբեր ըստ դրամական եկամուտների									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Դրամական եկամուտները	10 021	22 989	32 865	40 582	47 673	55 199	65 187	78 588	97 603	173 781
այդ թվում՝										
եկամուտներ աշխատանքից	2 638	9 726	19 285	25 462	28 938	34 737	46 871	54 233	68 784	94 861
թոշակներ, նպաստներ, կրթաթոշակներ	5 043	8 286	8 476	10 496	12 280	12 226	10 320	11 285	9 941	14 509

2019թ.	Դեցիլային խմբեր ըստ դրամական եկամուտների									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
եկամուտներ գյուղմթերքի վաճառքից	1 746	3 162	3 121	2 382	3 194	3 475	2 680	4 441	6 396	21 884
տրանսֆերտներ	464	1 630	1 971	2 106	3 186	4 415	4 970	7 847	12 006	32 836
որից` - Հայաստանում ապրող բարեկամներից	243	411	466	534	627	1 122	1 377	2 264	1 536	6 291
- Հայաստանից դուրս ապրող բարեկամներից	221	1 219	1 505	1 572	2 559	3 293	3 593	5 583	10 470	26 545
այլ եկամուտներ	130	185	12	136	75	346	346	782	476	9 692

Աղբյուրը. ՏՏԿԱՀ 2019թթ.

*) Բացառությամբ եկամուտը ցույց չտված տնային տնտեսությունների

Պետական տրանսֆերտները դրամական եկամտի հիմնական աղբյուրներից են առաջին դեցիլային խմբի տնային տնտեսությունների համար (2019թ.՝ 50.3%), իսկ տասներորդ դեցիլային խմբում եկամտի այդ աղբյուրի մասնաբաժինը փոքր է (8.3%) (Աղյուսակ 3.4 և Գծապատկեր 3.1):

Աղյուսակ 3.4. Հայաստան. Դրամական եկամուտների կառուցվածքն ըստ դրամական եկամուտների դեցիլային խմբերի 2019թթ.-ին, (մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական)

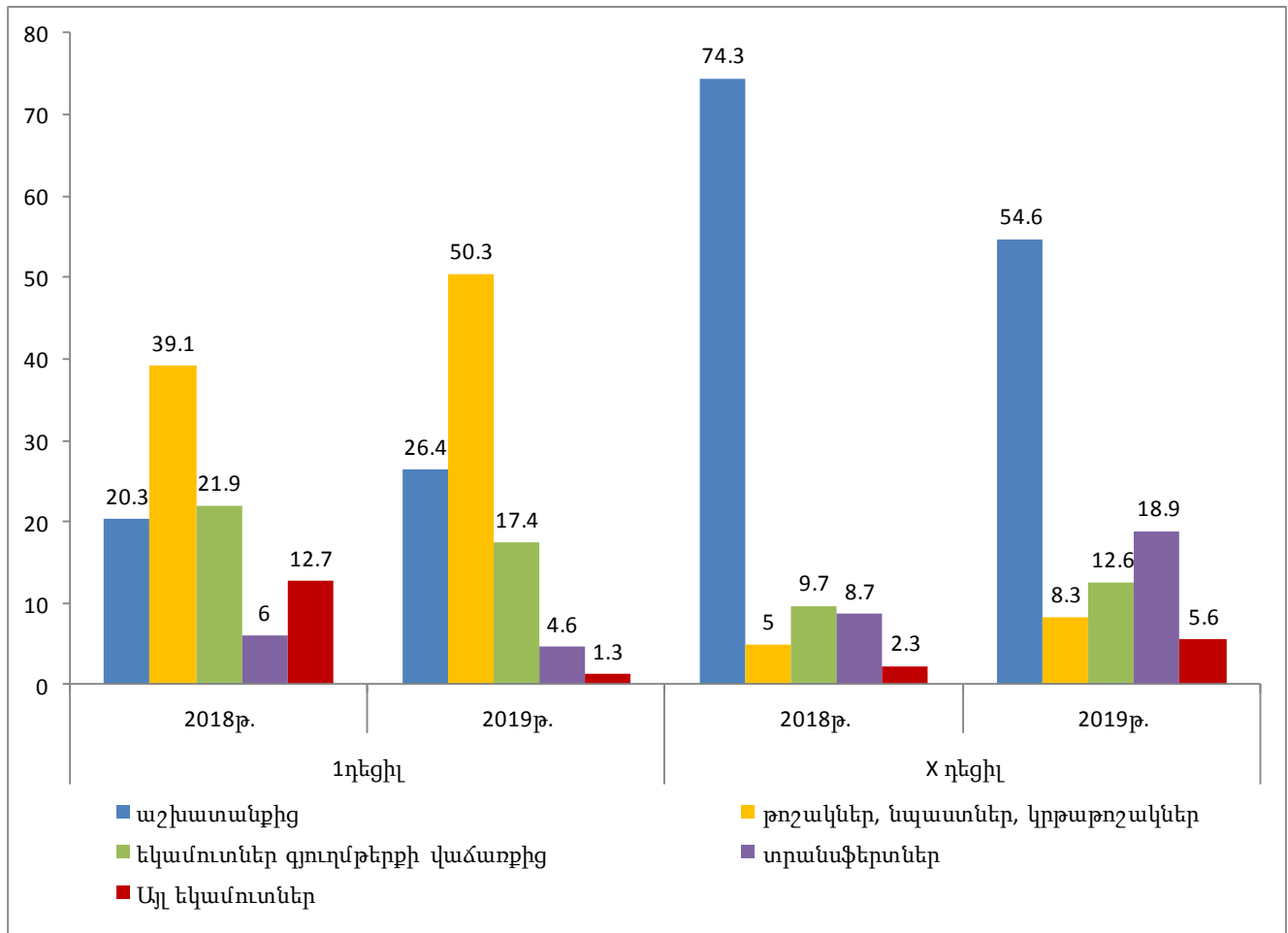
(տոկոսներով)

2019թ.	Դեցիլային խմբեր ըստ դրամական եկամուտների									
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Դրամական եկամուտները	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
այդ թվում` եկամուտներ աշխատանքից	26.4	42.3	58.7	62.7	60.7	62.9	72.0	69.0	70.4	54.6
թոշակներ, նպաստներ, կրթաթոշակներ	50.3	36.0	25.8	25.9	25.8	22.2	15.8	14.4	10.2	8.3
եկամուտներ գյուղմթերքի վաճառքից	17.4	13.8	9.5	5.9	6.7	6.3	4.1	5.6	6.6	12.6
տրանսֆերտներ	4.6	7.1	6.0	5.2	6.7	8.0	7.6	10.0	12.3	18.9
որից` - Հայաստանում ապրող բարեկամներից	2.4	1.8	1.4	1.3	1.3	2.0	2.1	2.9	1.6	3.6
- Հայաստանից դուրս ապրող բարեկամներից	2.2	5.3	4.6	3.9	5.4	6.0	5.5	7.1	10.7	15.3
այլ եկամուտներ	1.3	0.8	0.0	0.3	0.1	0.6	0.5	1.0	0.5	5.6

Աղբյուրը. ՏՏԿԱՀ 2019թթ.

Գծապատկեր 3.1. Հայաստան. Դրամական եկամուտների կառուցվածքն առաջին և տասներորդ դեցիլային խմբերի տնային տնտեսությունների շրջանում, 2018 և 2019թթ. (մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական)

(տոկոսներով)

Աղբյուրը. *SSYUZ 2018 և 2019թթ.*

3.2. Տնային տնտեսությունների սպառողական ծախսերը

Տնային տնտեսությունների նյութական և դրամական վիճակը բնութագրող հաջորդ ցուցանիշը տնային տնտեսության ամբողջական սպառողական ծախսերն են: Տնային տնտեսության ամբողջական սպառողական ծախսերի ներքո հասկացվում են դրամական և ոչ դրամական սպառողական ծախսերը:

Տնային տնտեսությունների ամբողջական սպառողական ծախսերը ներառում են տնային տնտեսությունների կողմից հաշվետու ժամանակահատվածում ձեռք բերված պարենային (ներառյալ տնից դուրս սպառված սննդամթերքի վրա կատարված ծախսերն ու տնային տնտեսության կողմից սպառվող (օգտագործվող) սեփական տնտեսությունից ստացված, ինչպես նաև բարեկամներից կամ այլ անձանցից անվճար ստացված սննդամթերքը՝ դրամով արտահայտված) և ոչ պարենային (ներառյալ երկարաժամկետ օգտագործման ապրանքների վրա կատարված ծախսերը) ապրանքների

ու ծառայությունների դիմաց կատարված վճարումները, ինչպես նաև բարեկամներից կամ այլ անձանցից անվճար ստացված ոչ պարենային ապրանքները և ծառայությունները՝ դրամով արտահայտված:

Տնային տնտեսությունների սպառողական ծախսերը չեն ներառում հարկեր, դրամահավաքներ, պարտքերի մարում, ալիմենտների վճարում, բարեկամներին օգնություն, տուգանքներ, վարկերի մարում և այլ սպառման հետ չկապված ծախսեր, կուտակումներ, ինչպես նաև՝ տնային տնտեսությունների արտադրական գործունեության հետ կապված ծախսեր (սերմերի, կենդանիների, հումքի ձեռքբերում):

ԱՐՄՍՍՍՍ-ը մինչև 2012 թվականը կիրառել է «Անհատական սպառում՝ ըստ նպատակների դասակարգիչը», (հաստատված ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2012թ. փետրվարի 21-ի N 161-Ն հրամանով), 2013 թվականից՝ ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2013թ. սեպտեմբերի 19-ի N 876-Ն հրամանով հաստատված «Անհատական սպառում՝ ըստ նպատակների դասակարգիչը», իսկ 2014 թվականից սկսած 2013թ.ի վերանայված տարբերակը՝ «Անհատական սպառում՝ ըստ նպատակների դասակարգիչը» (5-նիշ մակարդակ) (հաստատված ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարի 2014թ. հունիսի 2-ի N513-Ն հրամանով, հղումը՝ http://www.arlis.am/Annexes/4/GT15_14page69-209.doc):

Սույն գլխում տնային տնտեսությունների սպառողական ծախսերը 3.2.1 ենթաբաժնում բերված են ըստ մինչև 2012 թվականը կիրառված «Անհատական սպառում՝ ըստ նպատակների դասակարգչի» (COICOP) (ժամանակագրական շարքերի ապահովման նպատակով), իսկ սպառողական ծախսերը 3.2.2 ենթաբաժնում ներկայացված են համաձայն 2014 թվականին վերանայված COICOP դասակարգչի:

3.2.1. Տնային տնտեսությունների սպառողական ծախսերն ըստ մինչև 2012 թվականը կիրառված «Անհատական սպառում ըստ նպատակների» դասակարգչի (COICOP)

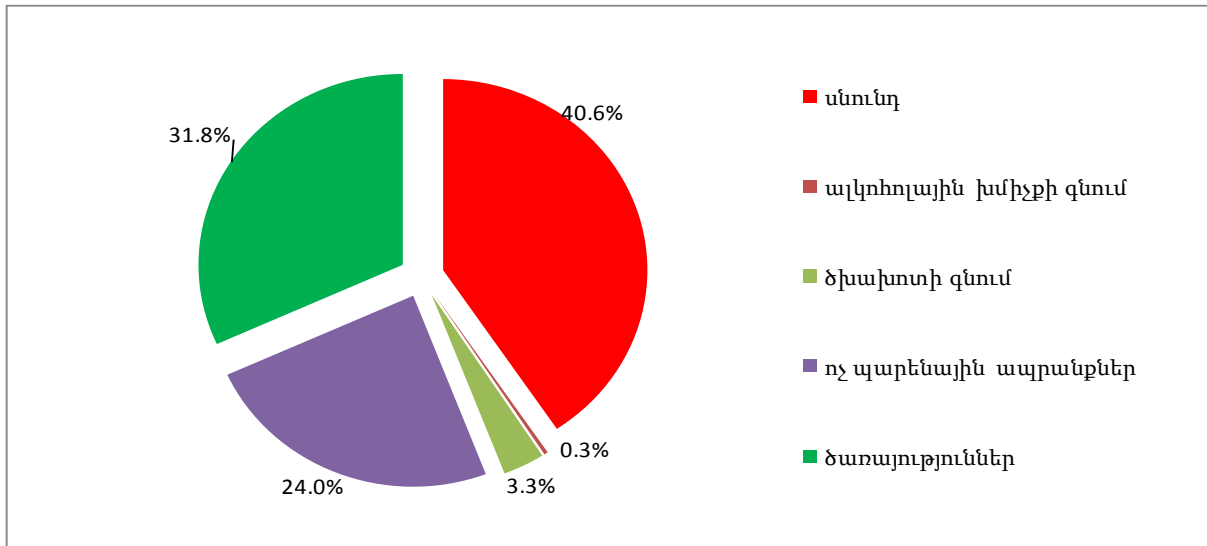
Տնային տնտեսությունների սպառողական ծախսերն ըստ մինչև 2012 թվականը կիրառված COICOP դասակարգչի ներառում են.

Պարենային ապրանքներ	Ոչ պարենային ապրանքներ
<ul style="list-style-type: none"> - միս և մսամթերք - կաթ և կաթնամթերք - ձու - ձուկ և ձկնամթերք - շաքար և հրուշակեղեն - կարագ և բուսական յուղեր - կարտոֆիլ - բանջարաբոստանային մշակաբույսեր - մրգեր, հատապտուղներ, ընկուզազգիներ և խաղող - հաց և հացամթերք - այլ մթերք - սնունդ տնից դուրս <p>Ալկոհոլային խմիչք Օխախոտ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - հագուստ, կտորեղեն, կոշիկ - կահույք, գորգեր, կենցաղային նշանակության ապրանքներ - հիգիենայի պարագաներ և դեղամիջոցներ - տրանսպորտային միջոցներ, դրանց պահեստամասեր և վառելիք - այլ ոչ պարենային ապրանքներ <p>Ծառայություններ</p> <ul style="list-style-type: none"> - բնակ-կոմունալ, կենցաղային (առանց հեռախոսի) - մշակութային, հանգստի և սպորտի - կրթության, ուսուցման և նախադպրոցական դաստիարակության - բժշկական և առողջարանային - տրանսպորտի և կապի - այլ

Տնային տնտեսությունների սպառողական ծախսերի կառուցվածքը 2019թ.-ին ներկայացված է Գծապատկեր 3.2-ում: Համաձայն ստացված տվյալների, բնակչության սպառողական ծախսերի մեջ մեծ են սննդի վրա կատարված ծախսերը (40.6%) և ծառայությունները՝ (31.8%):

Գծապատկեր 3.2. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների սպառողական ծախսերի կառուցվածքը 2019թ.-ին, տնային տնտեսության մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական

(տոկոսներով)

Աղբյուրը.ՏՏԿԱՀ 2019թ.

Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքի փոփոխությունն ըստ 2004, 2008, 2017-2019թթ.-ի հետազոտության արդյունքների բերված է ստորև.

Աղյուսակ 3.5. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքը, 2004, 2008, 2017-2019թթ.

Ծախսերի հոդվածները	Տնային տնտեսության մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական									
	Դրամ					%				
	2004թ.	2008թ.	2017թ.	2018թ.	2019թ.	2004թ.	2008թ.	2017թ.	2018թ.	2019թ.
Սպառողական ծախսեր	19 251	28 878	44 413	45 788	47 324	100	100	100	100	100
այդ թվում՝										
սնունդ	10 797	14 984	18 446	18 496	19 225	56.1	51.9	41.5	40.4	40.6
որից՝										
սնունդ տնից դուրս	227	449	481	424	970	1.2	1.6	1.1	0.9	2.0
Ալկոհոլային խմիչք	163	227	321	322	153	0.8	0.8	0.7	0.7	0.3
Ծխախոտ	808	1 019	1 649	1 653	1 577	4.2	3.5	3.7	3.6	3.3
Ոչ պարենային ապրանքներ	2 787	4 730	8 497	8 644	11 327	14.5	16.4	19.2	18.9	24.0
Ծառայություններ	4 696	7 918	15 500	16 673	15 042	24.4	27.4	34.9	36.4	31.8
այդ թվում՝										

Ծախսերի հոդվածները	Տնային տնտեսության մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական									
	Դրամ					%				
	2004թ.	2008թ.	2017թ.	2018թ.	2019թ.	2004թ.	2008թ.	2017թ.	2018թ.	2019թ.
առողջապահություն	1 500	1 035	2 490	2 770	3 104	7.8	3.6	5.6	6.0	6.6
կրթություն	708	1 221	1 047	1 255	1 141	3.7	4.2	2.4	2.7	2.4
բնակ-կոմունալ	1 146	2 635	6 495	6 962	6 911	6.0	9.1	14.6	15.2	14.6
տրանսպորտ	694	967	1 461	1 521	1 094	3.6	3.3	3.3	3.3	2.3
կապ	291	1 404	1 921	1 994	1 968	1.5	4.9	4.3	4.4	4.2
մշակույթ	3	3	98	121	15	0.0	0.0	0.2	0.3	0.0
իրավաբանական ծառայություններ	3	16	518	548	99	0.0	0.1	1.2	1.2	0.2
այլ ծառայություններ	351	637	1 470	1 502	710	1.8	2.2	3.3	3.3	1.5

Աղբյուրը. *SSՀԱՀ 2004, 2008, 2017-2019թթ.*

Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքի փոփոխություններն ըստ բնակավայրի տեսակի, 2018 և 2019թթ.-ի հետազոտության արդյունքների բերված է ստորև.

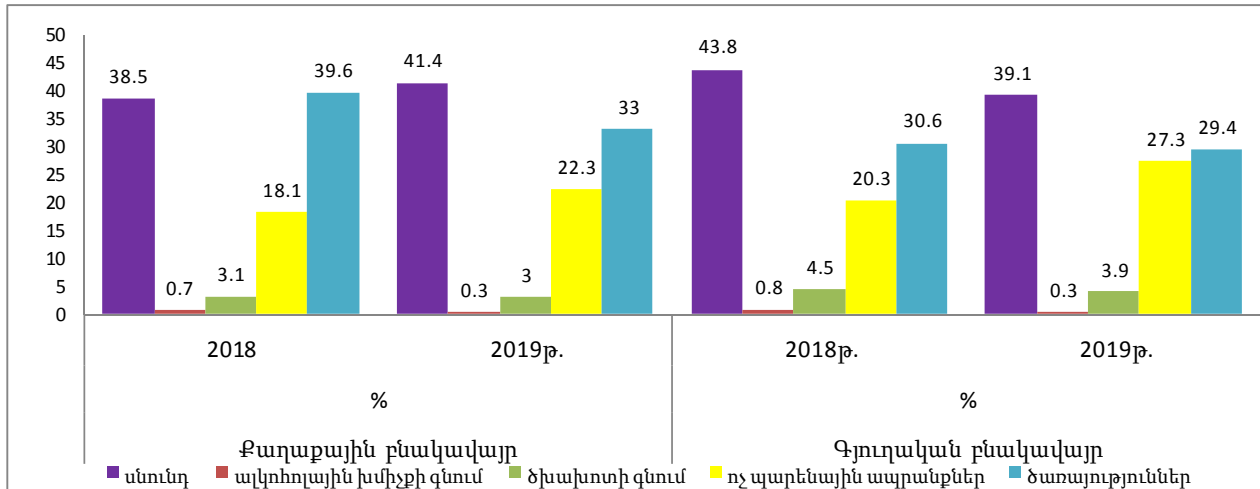
Աղյուսակ 3.6. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքն ըստ բնակավայրի տեսակի, 2018 և 2019թթ. (մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական)

Ծախսերի հոդվածները	Քաղաքային բնակավայր				Գյուղական բնակավայր			
	դրամ		%		դրամ		%	
	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.
Սպառողական ծախսեր	47 535	51 118	100	100	42 905	4 1 184	100	100
այդ թվում՝								
անունը	18 314	21 161	38.5	41.4	18 793	16 092	43.8	39.1
որից՝ անունը տնից դուրս	565	1 428	1.2	2.8	193	228	0.5	0.6
ակոնոլոգիային խմիչք	306	164	0.7	0.3	350	134	0.8	0.3
ծխախոտ	1 494	1 548	3.1	3.0	1 916	1 625	4.5	3.9
ոչ պարենային ապրանքներ	8 615	11 391	18.1	22.3	8 692	11 223	20.3	27.3
ծառայություններ	18 806	16 854	39.6	33.0	13 154	12 110	30.6	29.4
այդ թվում՝								
առողջապահություն	2 966	2 696	6.2	5.3	2 448	3 766	5.7	9.2
կրթություն	1 477	1 391	3.1	2.7	889	736	2.1	1.8
բնակ-կոմունալ	8 288	8 171	17.5	16.0	4 774	4 871	11.1	11.8
տրանսպորտ	1 625	1 433	3.4	2.8	1 348	546	3.1	1.3
կապ	2 265	2 298	4.8	4.5	1 546	1 432	3.6	3.5
մշակույթ	119	24	0.3	0.0	125	1	0.3	0.0
իրավաբանական ծառայություններ	438	108	0.9	0.2	730	83	1.7	0.2
այլ ծառայություններ	1 628	733	3.4	1.4	1 294	675	3.0	1.6

Աղբյուրը. *SSՀԱՀ 2018 և 2019թթ.*

Գծապատկեր 3.3. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքը 2018 և 2019թթ.-ին՝ ըստ բնակավայրի տեսակի (մեկ շնչի հաշվով, միջին ամսական)

(տոկոսներով)

Աղբյուրը. *SSYԱՀ 2018 և 2019թթ.*

3.2.2. Տնային տնտեսությունների սպառողական ծախսերը համաձայն 2014 թվականին վերանայված «Անհատական սպառում ըստ նպատակների» դասակարգչի (COICOP)

Տնային տնտեսությունների սպառողական ծախսերն ըստ 2014 թվականին վերանայված COICOP դասակարգչի ներառում են.

1. Մննդամթերք և ոչ ալկոհոլային խմիչքներ,
2. Ալկոհոլային խմիչքներ և ծխախոտ,
3. Հագուստ և կոշիկ,
4. Բնակարանային ծառայություններ, ջուր, էլեկտրաէներգիա, գազ և վառելիքի այլ տեսակներ,
5. Տնային գործածության առարկաներ, կենցաղային տեխնիկա և բնակարանի ընթացիկ սպասարկում,
6. Առողջապահություն,
7. Տրանսպորտ,
8. Կապ,
9. Հանգիստ և մշակույթ,
10. Կրթություն,
11. Հյուրանոցներ, սրճարաններ և ռեստորաններ,
12. Տարբեր ապրանքներ և ծառայություններ

Աղյուսակ 3.7. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքը, մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական, ըստ նպատակների խմբավորված*, 2018-2019թթ. (դրամ)

Ծախսերի հոդվածները	Ընդամենը հանրապետություն		այդ թվում՝			
			քաղաքային բնակավայր		գյուղական վայր	
	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.
Սպառողական ծախսեր	45 788	47 324	47 535	51 118	42 905	41184
այդ թվում՝						
աննդամթերք և ոչ ալկոհոլային խմիչքներ	18 071	18 254	17 750	19 732	18 600	15 863
ալկոհոլային խմիչքներ և ծխախոտ	1 975	1 730	1 800	1 712	2 265	1 759
հագուստ և կոշիկ	1 661	1 761	1 339	1 825	2 191	1 657
բնակարանային ծառայություններ, ջուր, էլեկտրաէներգիա, գազ և վառելիքի այլ տեսակներ	7 220	9 219	8 421	9 963	5 238	8 023
տնային գործածության առարկաներ, կենցաղային տեխնիկա և բնակարանի ընթացիկ սպասարկում	1 459	1 913	1 436	2 055	1 496	1 685
առողջապահություն	4 770	5 547	5 269	5 361	3 946	5 841
տրանսպորտ	3 630	2 300	3 704	2 482	3 508	2 004
կապ	1 955	1 950	2 208	2 269	1 539	1 433
հանգիստ և մշակույթ	1 038	232	1 217	286	743	145
կրթություն	1 254	1 141	1 475	1 391	888	736
հյուրանոցներ, սրճարաններ և ռեստորաններ	575	970	677	1 429	407	228
այլ ծառայություններ	2 180	2 306	2 239	2 613	2 084	1 810

Աղբյուրը. *SSՀԱՀ 2018 և 2019թթ.*

*) Համաձայն «Անհատական սպառում ըստ նպատակների» ազգային դասակարգչի, հարմոնիզացված Եվրամիության «Անհատական սպառում ըստ նպատակների» դասակարգչի (COICOP-HBS) հետ:

Աղյուսակ 3.8. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքը, մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական, տոկոսներով, ըստ նպատակների խմբավորված*, 2018-2019թթ. (տոկոսներով)

Ծախսերի հոդվածները	Ընդամենը հանրապետությունում		Այդ թվում՝			
			քաղաքային բնակավայր		գյուղական վայր	
	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.	2018թ.	2019թ.
Սպառողական ծախսեր	100	100	100	100	100	100
այդ թվում՝						
աննդամթերք և ոչ ալկոհոլային խմիչքներ	39.5	38.5	37.3	38.6	43.4	38.5
ալկոհոլային խմիչքներ և ծխախոտ	4.3	3.7	3.8	3.3	5.3	4.3
հագուստ և կոշիկ	3.6	3.7	2.8	3.6	5.1	4.0
բնակարանային ծառայություններ, ջուր, էլեկտրաէներգիա, գազ և վառելիքի այլ տեսակներ	15.8	19.5	17.7	19.5	12.2	19.5
տնային գործածության առարկաներ, կենցաղային տեխնիկա և բնակարանի ընթացիկ սպասարկում	3.2	4.0	3.0	4.0	3.5	4.1
առողջապահություն	10.4	11.7	11.1	10.5	9.2	14.2
տրանսպորտ	7.9	4.9	7.8	4.9	8.2	4.8
կապ	4.3	4.1	4.7	4.4	3.6	3.5
հանգիստ և մշակույթ	2.3	0.5	2.6	0.6	1.7	0.4
կրթություն	2.7	2.4	3.1	2.7	2.1	1.8
հյուրանոցներ, սրճարաններ և ռեստորաններ	1.3	2.0	1.4	2.8	0.9	0.6
այլ ծառայություններ	4.7	5.0	4.7	5.1	4.8	4.3

Աղբյուրը. *SSՀԱՀ 2018 և 2019թթ.*

*) Համաձայն «Անհատական սպառում ըստ նպատակների» ազգային դասակարգչի, հարմոնիզացված Եվրամիության «Անհատական սպառում ըստ նպատակների» դասակարգչի (COICOP-HBS) հետ:

3.3. Եկամուտների ու ծախսերի անհավասար բաշխվածության գնահատումը

Տնային տնտեսությունների ծախսերի ցուցանիշներն առավել վստահելի են եկամուտների համեմատ, քանի որ եկամուտները հաճախ թաքցվում կամ ավելի պակաս են նշվում հարցվողների կողմից (եկամուտները չբացահայտելու հակվածության էֆեկտը):

Բնակչության եկամուտների կամ ծախսերի տարբերակման համար հաշվարկվում է «բևեռային» քվինտիլների հարաբերության գործակիցը: Այն է՝ 20% առավել ապահովված բնակչության եկամուտների կամ ծախսերի մակարդակի հարաբերությունը 20% նվազագույն ապահովված բնակչության եկամուտների կամ ծախսերի մակարդակին: Համաձայն այդ գնահատականի՝ 2019թ.-ին 2004թ.-ի համեմատ նվազել է 20% ամենաապահով և 20% ամենաանապահով բնակչության դրամական եկամուտների հարաբերակցությունը՝ 10.6 անգամից հասնելով 8.2 անգամի, իսկ սպառողական ծախսերի մասով՝ 5.8 անգամից հասնելով 5.7 անգամի (Աղյուսակ 3.9):

Աղյուսակ 3.9. Հայաստան. 20% ամենաապահով և 20% ամենաանապահով բնակչության եկամուտների և ծախսերի հարաբերակցությունը, 2004-2009 և 2017-2019թթ.

	2004թ.	2008թ.	2009թ.	2017թ.	2018թ.	2019թ.
Ըստ դրամական եկամուտների	10.6	7.8	8.0	8.5	8.3	8.2
Ըստ սպառողական ծախսերի	5.8	5.2	5.1	5.9	5.6	5.7

Աղբյուրը. *SSՀԱՀՆՆ 2004-2009 և 2017-2019թթ.*

Աղյուսակ 3.10. Հայաստան. 10% ամենաապահով և 10% ամենաանապահով բնակչության եկամուտների և ծախսերի հարաբերակցությունը 2004-2009 և 2017-2019թթ.

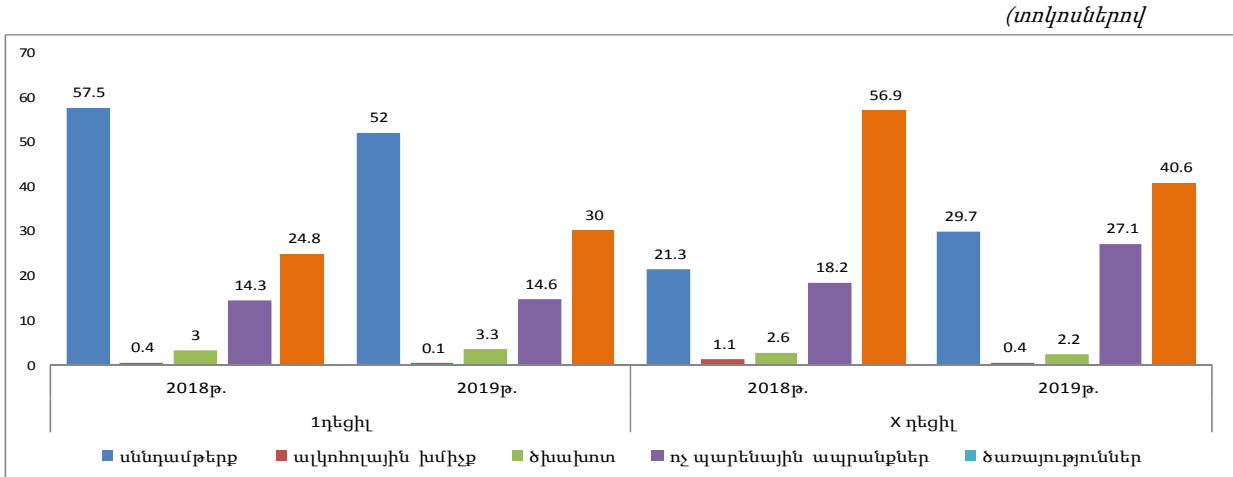
	2004թ.	2008թ.	2009թ.	2017թ.	2018թ.	2019թ.
Ըստ դրամական եկամուտների	20.8	14.1	14.5	16.8	15.4	17.4
Ըստ սպառողական ծախսերի	9.5	8.0	7.9	9.8	9.4	9.3

Աղբյուրը. *SSՀԱՀՆՆ 2004-2009 և 2017-2019թթ.*

Բնակչության եկամուտների կամ ծախսերի «բևեռային» դեցիլների հարաբերության գործակիցը (այն է, 10% առավել ապահովված բնակչության եկամուտների կամ ծախսերի մակարդակի հարաբերությունը 10% նվազագույն ապահովված բնակչության եկամուտների կամ ծախսերի մակարդակին) ավելի ցայտուն է, քան քվինտիլային հարաբերության գործակիցը: 2019թ.-ին այդ հարաբերակցությունն, ըստ սպառողական ծախսերի, կազմել է 9.3 անգամ, իսկ ըստ բնակչության դրամական եկամուտների՝ 17.4 անգամ:

Ինչպես և սպասվում էր, անապահով տնային տնտեսությունների սննդի համար կատարվող ծախսերի մասնաբաժինն ընդհանուր սպառողական ծախսերի կազմում ավելի մեծ է, քան միջին հանրապետականը: Դիտարկվող ժամանակահատվածում (2019թթ.) առաջին դեցիլային խմբի տնային տնտեսությունների սննդի համար կատարված ծախսերը 1.8անգամ ավել են տասներորդ դեցիլային խմբի տնային տնտեսությունների ծախսերից (Գծապատկեր 3.4, Աղյուսակ 3.11): Տասներորդ դեցիլի տնային տնտեսությունների կողմից կատարված ծախսերի մասնաբաժինն ընդհանուր սպառողական ծախսերի կազմում, թե՛ ծառայությունների, և թե՛ ոչ պարենային ապրանքներ ձեռք բերելու վրա, առաջին դեցիլի տնային տնտեսությունների համեմատ զգալիորեն տարբերվում է:

Գծապատկեր 3.4. Հայաստան. Տնային տնտեսությունների անվանական սպառողական ծախսերի կառուցվածքը I-ին և X-րդ դեցիլային խմբերում 2018 և 2019թթ. (մեկ շնչի հաշվով, միջին ամսական)

Աղբյուրը. *SSCUL 2018 և 2019թթ.*

*)ներառյալ սեփական արտադրության սննդամթերքի սպառման արժեքը

3.4. Տնային տնտեսությունների սպառումը

2

Տնային տնտեսությունների կենսամակարդակը բնութագրող ցուցանիշներից է սննդամթերքի սպառումը: Սպառված սննդամթերքին է վերաբերվում այն մթերքը, որը հաշվետու ժամանակահատվածում գնվել, ստացվել է սեփական տնտեսությունից կամ ստացվել՝ որպես նվիրատվություն:

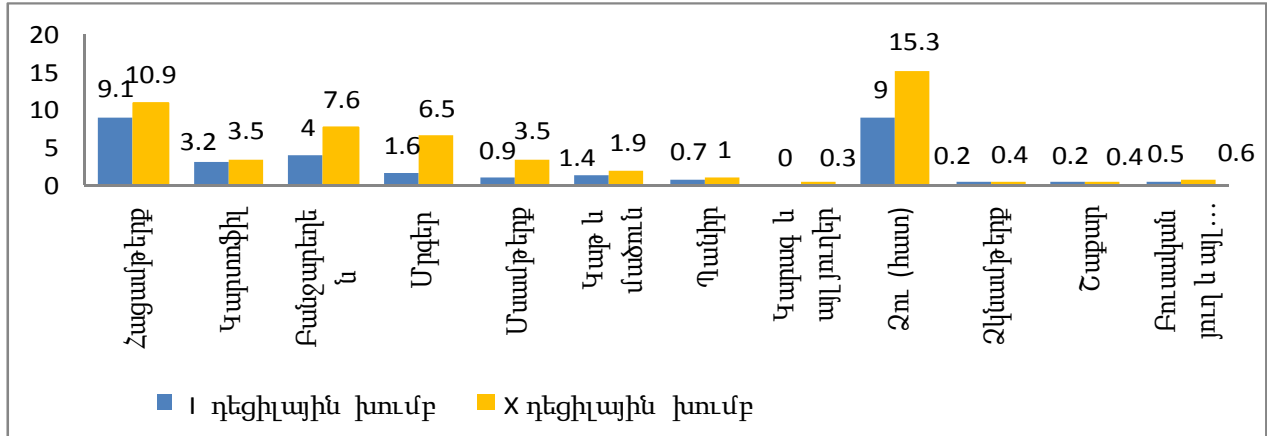
Սննդամթերքի սպառումը ներկայացված է հետևյալ սննդախմբերի կտրվածքով՝

- հացամթերք
- կարտոֆիլ
- բանջարեղեն և բոստանային մշակաբույսեր
- մրգեր և հատապտուղներ, ներառյալ չորացված
- շաքարավազ
- միս և մսամթերք
- ձկնամթերք
- կաթ և մածուն
- ձու
- պանիր
- կարագ և յուղ
- բուսական և այլ յուղեր:

Երբ սննդամթերքի սպառումը դիտարկվում է ըստ **սպառողական ծախսերի** դեցիլային խմբերի բաշխվածության, ապա պարզ երևում են սպառման մեջ առկա տարբերությունները: Այսպես, 2019թ. մրգերի և հատապտուղների՝ ներառյալ չորացված, սպառումը մեկ ամսվա կտրվածքով մեկ շնչի հաշվով տասներորդ դեցիլում 4.1 անգամ գերազանցում է այդ սննդամթերքի սպառմանն առաջին դեցիլում, միս և մսամթերքի սպառումը՝ 3.9 անգամ, ձկնամթերքի և շաքարի սպառումը՝ 2 անգամ, բանջարեղենի և բոստանային մշակաբույսերինը՝ 1.9 անգամ (Գծապատկեր 3.5):

Գծապատկեր 3.5 Հայաստան. Հիմնական սննդամթերքի սպառումը 2019թ.-ին ըստ I և X դեցիլային խմբերի սպառողական ծախսերի

(մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական, կիլոգրամներով)

Աղբյուրը. *SSԿԱՀ 2019թ.*

Ստորև բերված է հիմնական սննդամթերքի միջին ամսական սպառումն ըստ սպառողական ծախսերի դեցիլային խմբերի բաշխվածության 2019թթ.-ին (տնային տնտեսության մեկ անդամի հաշվով):

Աղյուսակ 3.11. Հայաստան. Հիմնական սննդամթերքի սպառումն ըստ սպառողական ծախսերի դեցիլային խմբերի 2019թ.-ին

(մեկ շնչի հաշվով միջին ամսական, կիլոգրամներով)

2019թ.	Ընդամենը	Ըստ սպառողական ծախսերի դեցիլային խմբերի									
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X
Հացամթերք	10.1	9.1	9.8	9.9	10.1	9.9	10.3	10.2	10.4	10.7	10.9
Կարտոֆիլ	3.2	3.2	3.2	3.0	3.1	3.1	3.1	3.1	3.2	3.3	3.5
Բանջարեղեն և բոստանային մշակաբույսեր	5.9	4.0	4.7	5.2	5.6	6.1	5.8	6.1	6.6	7.1	7.6
Մրգեր և հատապտուղներ, ներառյալ չորացված	3.6	1.6	2.0	2.6	2.7	3.5	3.7	3.9	4.6	5.0	6.5
Միս և մսամթերք	2.1	0.9	1.2	1.6	1.7	2.1	2.1	2.3	2.5	2.8	3.5
Կաթ և մածուն, յիտր	1.5	1.4	1.5	1.3	1.4	1.4	1.5	1.5	1.7	1.8	1.9
Պանիր	0.8	0.7	0.7	0.7	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.9	1.0
Կարագ և յուղ	0.1	0.0	0.0	0.1	0.1	0.1	0.1	0.2	0.2	0.2	0.3
Ձու, հատ	12.0	9.0	9.5	10.5	12.2	11.3	12.0	12.7	13.6	14.3	15.3
Ձկնամթերք	0.3	0.2	0.2	0.2	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4
Շաքար	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
Բուսական յուղ և այլ յուղեր, յիտր	0.5	0.5	0.4	0.5	0.4	0.4	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6

Աղբյուրը. *SSԿԱՀ 2019թթ.*